ENSV Riiklik Avalik Raamatukogu

TÄNÁVA TEATAJA

NR. 80 [illegible] JUULIL 1944. A. — 4. AASTAKAIK. ÜKSIKNUMBER 5 PENNI

[illegible] ilmub teisi[illegible]val ja laupäeval. Tellimishind: kodumaale Rmk. 0.60 ja välismaale Rmk. 1.— kuus. Aadressi m[illegible] pn. Kehtivad kuulutuste hinnakirjad: O — nr. 1 ja R — nr. 1. Paide Trükikoja trükk. • Toimetus ja talitus: Paide, Turg 10, tel. 30. Toimetuse kõnetunnid tööpäevadel kl. 8—12. Talitus avatud tööpäevadel kella 8—17.30, laupäeval kl. 8—13. Peatoimetaja Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht

Kaevikute nooruk

Tema on kõigega rahul. Ta on rahul kui ta kord päevas ägedate võitluste vahel sooja sööki saab. Sellest pole midagi... Hästi, kui kitsas punkris mõni tund magada saab — muidugi kui selleks võimalust on. On ju hea, kui vahel saab mõni sigarett, aga kui neid pole, siis pole ka suurt häda... Seal ees on hoopis omapärane maailm: pole siin vahet püha- ega äripäeva, öö ega päeva vahel. Siin on ainult teenistus ning sellest vaba aeg. Ja nii veedab nooruk päevi ja nädalaid selles maailmas.

On pime ja sünge öö, kui nad asuvad uutesse kaevikutesse. Maa on mudane ja vihmavesi voolab kitsastes jooksukraavides. Kus suunas on vaenlane, kus meie omad? Ka taeva järele ei saa suunda määrata. On vaid porine kraav ja meie ise... Kuid mitte täitsa üksi... pimeduses kõlab rahulik hääl, hääl, mida olen kuulnud ka kõige kibedamais tulevahetuses. Kompaniiülem...

„Poisid, vaenlane vasakult 200 kuni 300 meetrit. Esimene rühm sellelt tiivalt vasakule, teine — paremale, kolmas rühm võtab sisse positsioonid tiival. Olge ettevaatlikud, mitte liiga palju lärmi teha."

Ja varsti on kõik kindel ja rahulik. Veel viivuks seisatuvad nad, kuulevad, kuidas pimedusse kaovad eemaldajate sammud. Seal lähevad nad puhkusele, — nemad, kes nädalaid on siin võidelnud, nüüd lõppeks välja vahetatud. Nad lähevad vaikides, harva vahetades mõni sõna. Punkris hõõguvad veel väikesed metallahjud. On soe ja hubane ning peagi heidavad nad puhkama. Ainult vahipostid jäävad välja valvesse, nagu alati öösel.

Nii möödub esimene öö uues ümbruses.

Neile järgneb päevi ja öid, öid ja päevi... Päevad on üksteise sarnased, ainult kompaniiülema märkmik omab igapäev väikseid märkusi:

Luureüksus. Haavatuid — 2, langenuid — 1.

Langenuid 1 (vaenlase täpsusküti kuuli läbi).

Kaotusi pole.

Haavatuid — 1.

Lööküksus. Haavatuid — 2. Saagiks saadud üks püstolkuulipilduja ja üks maksim.

Iga päev omab erimärkuse... Ainult kompaniiülem ise ja tema poisid teavad, mida need väikesed märkused tähendavad. Need jutustavad paljudest luurekäikudest, lööküksuste tegevusest ja tõrjevõitlustest — elust ja surmast.

***

Ees on madal kraaviäär, traattõke. Iga väikseimgi kõrgendik on tuntud, Ja seal ees — vaenlane... Öösel valve. luurekäigud, päeval mõni tund magamist ja puhkust ning relvade puhastamist, kirjade kirjutamine, ajalehtede iugemine... Nii möödub noorukite elu kaitsekraavis. Suured uudised puuduvad siin täiesti. Nad tunnevad üksteist täpselt, nagu vanad sõdurid, olgugi et saatus neid alles nüüd kokku on juhtinud. Nad on vabad oma väljendustes, alati on neil huumorimeelt, kuid nende toonis on siiski märgata teatud karmust. Seda teeb sõda, karmid võitlused, magamata ööd ja pikad marsid, pingutavad lähivõitlused. Ka kõige lõbusamatel silmapilkudel ei kaota nende silmad tõsiduse läiget ning nende pilk on terav nagu alati. Siin — ainult 200 meetrit eespool — asub ju vaenlane...

Ainult siis, kui mõni puhkusele sõidab, vaatavad talle teised kaua järele ja nende soovidega: „Tervita kodumaadl" näib haihtuvat kõik, mis on raske ja rõhuv. Silmapilguks muutuvad nad unistavalt vaikseks, nad mõtlevad oma kodumaale.

Javeel... kui keegi ägedal rünnakul langeb või saab surma vaenlase täpsusküti läbi, siis tahab igaüks lahkumiseks oma lahingukamraadi näha, kes on langenud selleks, et tema rahvas elada võiks. Roheline kuuseoks pea all, on viimseks tervituseks. Siis tõmbab kompaniiülem jälle halli sõdurikuue üle langenu näo, ja kandjad haaravad kanderihmade järele.

Nad lähevad tagasi. Vaikselt endasse süvenenud. Ja siis suunavad nad kuulipilduja vaenlase suunas ja lasevad valangu valangu järele kõlada. Õhus vinguvad kuulid. Õhtul võtavad nad ette lööküksuseürituse.

SS-sõjakirjasaatja Janis Gulbis.

Invasioonirannikuu ees uputati 3 ristlejat, 1 hävitaja ja 6 transportlaeva

Ka mujal saadeti vaenlase laevu merepõhja. Itaalias möllab edasi võitluspõrgu. Idas käivad võitlused senistes tulipunktides

Führeri peakorterist, 7. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Normandia sillapeal asus võitluste raskuspunkt eile taas ruumis edela pool Carentani kuni Cherbourgi poolsaare lääneranniku ni. Ülevaadetus metsa- ja võsamaastikus tekkis sageli vihaseid lähivõitlusi, millistes meie väed suutsid tagasi tõrjuda sõik vaenlase rünnakud, mida toetati tugevate õhurünnakute läbi. Le Plessise juures ja lõuna pool Mont Gardoni paisati sissemurdnud vaenlane vastulöögiga tagasi. Metsamaastiku puhastamine ida pool La Haye de Puitsi sinna sissetungimud vaenlasest on veel käimas.

Prantsuse ruumis hävitati 157 terroristi ja langevarjude abil maabunud briti sabotaashitrupp.

Sillapea ja vallutatud lääneala kohal tulistati alla 22 vaenlase lennukit.

Sõjalaevastiku võitlusvahenditega uputati invasioonirinde merepiirkonnas veel 3 ristlejat, üks hävitaja ja 6 laetud transportlaeva 32 000 brt. ja vigastati üht ristlejat raskesti.

Põhja pool Seine lahte uputasid julgestusõidukid möödunud ööl üke briti kahurkiirpaadi ja vigastasid mitut teist.

Bresti merepiirkonnas tekkis ööl vastu 6. juulit võitlus 4 saksa valvepaadi ja 4 vaenlase hävitaja vahel. 2 hävitajat tulistati põlema. Üks meie paat läks kangelasliku võitluse järele kaduma. Osa tema meeskonnast päästeti.

Londoni ruumi kohal püsib raske kättetasumistuli edasi.

Itaalias ründas vaenlane eile arvukate tankide toetusel peaaegu kogu rindel. Visade võitluste järele Liguuria rannikul Volterra juures, loode pool Sienat, Aracco ruumis mõlemal pool Umbertidot ja Aadria rannikul tõrjuti vaenlane peale kohalikkude vähemate sissemurdude kaotusterikkalt tagasi. Aadria rannikul on võitlused alles käimas.

Öölahinglennukid ründasid möödunud ööl vaenlase järelveoliiklust Aadria rannikul hea mõjuga.

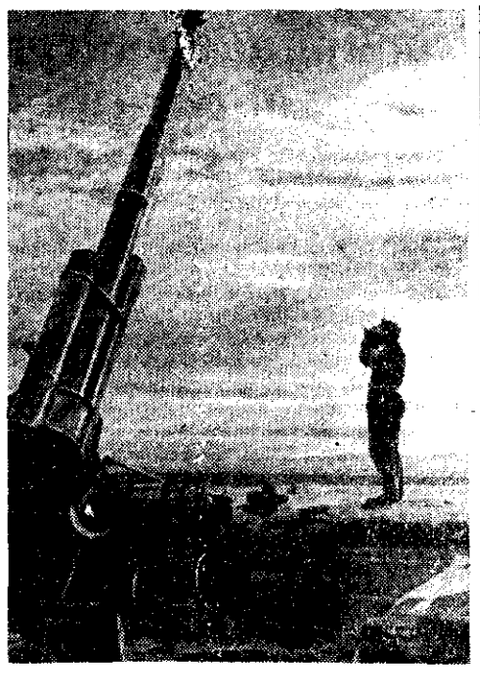

„Tervituseks" vaenlasele valvel

Möödunud nädalate võitlustes paistis üks õhutõrjebrigaad kolonel Mülleri juhtimisel maavõitlustes eriti silma.

Idarinde lõunaosas teostas vaenlane Dnestri ülemjooksu ja Koveli vahel rea tulutuid rünnakuid. Keskl0igus jätkuvad rasked võitlused suure tõrjelahingu senistes tulipunktides. Baranovitshi maakitsusel pidurdati vaenlase tankidest toetatud rünnakud ida - pool linna. Ka ruumis lääne pool Molodetshnot võideldakse ägedalt. Sealt põhja poole tungivad vaenlase rünnaküksused Vilno suunas edasi. Loode pool Naroczi järve, kus nõukogude arvukad rünnakud nurjusid, paistis Baieri 212. jalaväediviis kindral-major Senkfussi juhatusel eriti välja.

Põhja ja loode pool Poletskit teostasid bolshevikud eile ainult nõrgemaid rünnakuid, mis varisesid meie positsioonide ees kokku.

Lahinglennukiteüksused löid maavõitlustes edukalt sekka ja ajasid arvukaid vaenlase kolonne laialt.

Rasked võitluslennukid jätkasid võitlust nõukogude järelveo vastu, tulistades öösel hea eduga raudteejaamu ja -liine.

Põhja-ameerika pommitajad teostasid eile terrorirünnaku Kieli linnale.

Öösel heitsid üksikud briti lennukid pomme Reini-Westfaali piirkonda. Peale selle ründas üks nõrk vaenlase pommitajateüksus Viini ruumi. Ööjahilennukid tulistasid 12 vaenlase lennukit alla.

„Invasioon ei vasta ootustele"

Rootsi sõjaline asjatundja invasiooni käigust

Stokholmist, 6. 7. (DNB). Pealkirja all „Üks kuu invasiooni" käsitleb kolonel Bratt, tuntud „Stockholms Tidningeni" sõjaline kirjasaatja, invasiooni seniseid tulemusi. Ta nendib, et invasioon Põhja-Prantsusmaal ei vasta ühe kuu kaotusrikaste võitluste järele ootustele. Liitlaste raskused ja kaotused on suuremad kui arvestati. Igal juhul ei olevat möödunud esimesel invasiooni kuul juhtunud midagi otsustavat. Ka objektiivsed vaatlejad olevat uskunud, et liitlased üks kuu peale invasiooni algust viibivad sügavamal Prantsusmaal, kuna nad aga nüüd ikka alles võitlevad rannikuribal.

Pildike ühest relvatööstusest, kus massiliselt valmistatakse rünnakkahureid. (OT-sõjakirj. Hartmann. Wb.)

Ägedad võitlused Äyräpää sillapeas

Enamlaste uued maabumiskatsed Viiburi lahes

Helsingi, 6. 7. (DNB) Neljapäevases Soome sõjateates üteldakse:

Karjala maakitsuses võideldi Äyräpääs endiselt ägedasti. Tugevad vaenlase jõud ründasid vahetpidamata meie sillapeapositsiooni. Hoolimata meie vägede vaprast vastupanust õnnestus vaenlasel raskesuurtükiväe ja tankide toetusel vallutada mõni toetuspunkt. Võitlused kestavad, kus vaenlane kaotas üksi möödunud 48 tunni jooksul üle 2000 mehe langenutena. Karjala maakitsuse teistes lõikudes oli peamiselt vastastikust suurtüki- ja granaadiheitjatuld.

Kirde poole Laadoga järve jatkas vaenlane lahingulennukite ja tankide toetusel rünnakut Salmile. Tal oli suuri kaotusi. Ka Tulemajärvi ja Säremäjärvi piirkonnas tõrjuti või peatati hulk vaenlase rünnakuid. Mitu vaenlase tanki hävitati.

Maanselkä ja Rukajärvi suunast ei teatata erilistest sündmustest.

Eile varahommikul uuendas vaenlane tugeva suurtükitule ja pommituse toetusel oma rünnakuid Teikarile ja Melansaarile. Teikari tuli vaenlase ülivõimsa surve tõttu evakueerida. Sealt põhja pool tõrjuti vaenlase maabumiskatsed kahele väikesemale saarele Uurase juures. Suurtükivägi tulistas edukalt vaenlase üksusi osaliselt juba rünnakule valmistumisel.. Hoolimata raskeist kaotusist jatkas vaenlane varahommikust peale ome rünnakuid mõnedele teistele saartele.

Õhujõud pommitasid vahetpidamata vaenlase laevakoondusi Viiburi lahes ja uputasid kindlasti kaks laeva. Mitu laeva tulistati põlema. Meie pommitus- ja Saksa jahilennukid teostasid hea eduga kontsentreeritud rünnakuid vaenlase tanki- ja väekoondustele Äyräpääs ja Jantala juures.

Meie jahilennukid ja õhutõrje tulistasid alla ühtekokku 37 vaenlase lennukit, neist 18 kirde pool Laadoga järve.

Enamlaste läbimurrukatsed nurjusid

Invasioonirindel uputati Saksa merejõudude võitlusvahenditega kaks transportlaeva ja üks hävitaja. Ameerika vägede rünnakud Normandias

Führeri peakorterist, 6. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Loode pool Caeni ei jatkanud vaenlane pärast eelmise päeva raskeid kaotusi oma rünnakuid. Lõigus edela pool Carentani kuni Cherbourgi poolsaare lääneranniku ni ründasid Põhja-Ameerika üksused kogu päeva tugeva suurtükiväe ja tankide toetusel. Ägedate võitluste kestel tõmmati meie lahingueelpostid peavõitlusliinile tagasi, seal kus vaenlane ka sellesse sisse murdis, alustasid meie väed vasturünnakut. Võitlused on veel käimas.

Lõuna-Prantsusmaal hävitati võitluses üks Inglise sabotaažiüksus.

Õhujõud ründasid öösel tugevate lahinglennukite üksustega vaenlase vägede liikumist heade tagajärgedega.

Eile teatatud raskevõitluslennukite rünnakul vaenlase laevakoondustele 4. juuli ööl vastu 5. juulit uputati lõplikel andmeil veel üks 8000-tonnine kaubalaev, üht hävitajat vigastati raskesti ja üks 10.000 tonnine reisijatelaev pommitati põlema.

Okupeeritud lääne piirkondade kohal kaotas vaenlane 57 lennukit, neist 44 neljamootorliist pommituslennukit.

Mitmes võitluses vaenlase mere- ja õhujõududega uputasid sõjalaevastiku julgestuslaevad Hollandi ja Prantsuse ranniku ees kolm Inglise kiirpaati. Edasi tulistasid nad ühe hävitaja põlema ja vigastasid kolme kiirpaati suurtüki täistabamustega. Pealeselle tulistati alla 13 vaenlase jahipommitajat. Viis meie laeva läks kaduma.

Sõjalaevastiku võitlusabinõude poolt uputati invasioonirinde mereplirkonnas kaks täislaaditud transportlaeva kogumahuga 15.000 brt, üks hävitaja ja üks fregatt, üht 9000-tonnist transportlaeva vigastati raskesti.

Mele tasumistuli lasub vaid väikeste vaheaegadega Londonil.

Itaalias arenesid eile eriti lääne- ja idapoolses rannikulõigus rasked võitlused. Uute jalaväe- ja soomusjõudude panusega püüdis vaenlane ikka jälle meie rindest läbi murda. Kõik rünnakud peatati aga kaotusrikkalt meie positsioonide ees. Seejuures hävitati suur hulk vaenlase tanke. Ruumis põhja pool Sienat tõmmati rinne õgvendamise otstarbel mõni kilomeeter põhja poole tagasi.

278. jalaväediivis kindralleitnant Hoppe juhtimisel võitles kestvais raskeis tõrjevõitlusis ülekaaluka vaenlase vastu eriti vapralt ja tekitas talle raskeid kaotusi. Kõik vaenlase läbimurrukatsed nurjusid selle diviisi vankumatuse tõttu.

Ööjahilennukid tekitasid vaenlase järelveoladudes Aadria rannikulõigus suurtulikahjusid ja plahvatusi.

Itaalia torpeedolennukid ründasid Bari ees vaenlase laevakoondusi ja tabasid kaht kaubalaeva, kogumahuga 13 000 brt, raskesti.

Idarinde lõunaosas elavnes võitlustegevus Dnestri üldmjooksu ja Koveli vahel.

Idarinde keskosas võideldakse Baranovitši ja Molodetšno maakitsuses endiselt vihaselt. Baranovitši juures löid Saksa ja Ungari väed raskeis võitlusis suure hulga enamlaste rünnakuid tagasi. Lääne pool Molodetšnot varisesid vaenlase läbimurrukatsed enamlastele kaotusrikkalt kokku. Tõkkeriivi sissemurdnud rataaväägi ja tankid purustati. Loode pool Narotši järve peatati enamlaste rünnakutipud, Daugavpilsi ja Polotski vahel tõrjuti hulk vaenlase rünnakuid. Ühes sissemurrukohas on veel ägedad võitlused käimas. Põhja pool Polotskist teostasid enamlased mitu tagajärjeta rünnakut.

Saksa lahingulennukiteüksuste rünnakud suundusid ennekõike vaenlase marsikolonnidele. Seejuures hävitati jälle suur hulk tanke, suurtükke, mitusada sõidukit ja mitu silda.

Öösel ründasid raskevõitluslennukid vaenlase järelevedu, eriti Kirtševi jaama, kus tekkisid ulatuslikud tulikahjud ja tugevad plahvatused. Teine kontsentreeritud rünnak suundus Minski lennuväljale. Nähti suuri purustusi ja hulk tulikahjusid.

Ungari üksused bolshevismivastases võitluses ja kodumaa kaitsel. (Voor siirdub läbi purustatud asula. Pk.-Schlegel-Bregenz, Atl., GD.

Hävitati 45 rasket tanki ja pealetungirelva

Nõukogude rasked kaotused Ostrovi ruumis

Nõukogude pealetungid põhjapool Ostrovit, mille sihiks oli Pihkva Ostrovi raudtee vallutamine ja mõlema linna okupeerimine, tõid bolševikele raskeid veriseid kaotusi nii inimmaterjali kui ka relvade näol, ilma et nad seejuures oleksid saavutanud silmapaistvat edu.

Esimese nelja rünnakpäeva jooksul kaotasid bolševikud Ostrovi ruumis saksa positsioonides 1398 inimest surnute näol. Selvele lisanduvad veel meile teadmatud kaotused Saksa positsioonide ees ja meieraskerelvade poolt hävitatud bolševikud. Saagiks saadi 167 vangi, üksjalaväerelv, kaheksa rasket, kaheksa kerget pakki, kaksteist granaadiheitjat, kaksküimend kaks tankipüssi ja 144 kuulipildujat, 85 püstolkuulipildujat ning arvukalt teisi relvi ja kaks veoautot. Hävitati 36 vaenlase tanki ja 9 rünnakrelva ja tulistati alla 6 võitluslennukit. Kuigi vaenlane iga teostatud rünnakut nelja kaitsediviisiga ja mitmete pataljoniga meie positsioonide vastu põhjapool Ostrovi ette valmistas hävitava turmtulega ning toetas arvukate tankide ja pidevalt toetas neid võitluslennukiteüksustega, hoidsid pommeri, švaabi ja Ida-Preisi grenaderid kindlalt oma positsiooni. Kus suure ülekaaluga vaenlasel õnnestus tungida peavõitlusliini, löödi ta tagasi tugevates lähivõitlustes otsekoheste vastulöökide või ettevalmistatud vasturünnakutega. Ka kõik teised bolševike rünnakud selles soostunud Ostrovi lõigus aeti nurja meie raskerelvade, tankide ja pealetungirelvade või meie grenaderide tules.

Sõjakirjasaatja Falko Klewe.

Nõrgub läbi liiga palju informatsiooni V. 1 kohta

Genfist, 6. 7. (DNB). Cummings kirjutab „News Chronicles", et ei olevat veel liiga hilja diplomaatideliikluse uuesti piiramiseks, sest „üle Kanali nõrguvat liiaks palju informatsiooni lendava pommi kohta", arvab Cummings. Ka inglise ringhääling peaks andma V. 1 kohta paremat informatsiooni. Praegu päev-päevalt korduv vormuseering V. 1 kahjustuste kohta olevat „lausa idiootlik" ja vihastavat miljoneid inglasi, kes seda peavad pealt kuulama.

Inglasi anglo-ameerika õhuterrori ohvriks

Budapestist, 6. 7. (DNB). Ühes Budapesti haiglas viibis ravimisel 30 inglise pilooti, kes ühe hiljutise õhurünnaku puhul hüppasid langevarjudel alla ja said haavata. Möödunud pühapäeval sai see haigla pommitabamuse, kusjuures 22 inglast sai surma. Pühapäevane õhurünnak nõudis arvukaid ohvreid ka juudi elanikkonnalt, kuna anglo-ameerika pommitajad hävitasid hulga juutidele elamiseks määratud maju täielikult.

Väikeste „liitlaste" tulevikuväljavaated

Genfist, 6. 7. (DNB). USA ajakiri „News-week" teatab, et Norra pagulasvalitsuse liikmed näevad juba kuude kaupa Washingtonis vaeva selleks, et saada USA valitsuselt nõusolekut, et neile antakse peale sõda mõned ülearused kaubalaevad, mis asendaksid norra kaubalaevastiku suuri kaotusi. Vastutasuks on pakutud kaubanduliksoodustusi ja samuti kohustust, et tulevase sõja puhul antakse kogu norra kaubalaevastik USA käsutusse. Kuid „kõrged ametnikud" ja teatavad ameerika laevaärid oleevat selle vastu, kuna norra kaubalaevastik võiks muidu neile muutuda tülikaks konkurendiks.

Juut Bernard Baruch sai auhinna „rahvaste lepitustöö" eest

Genfist, 6. 7. (DNB). Roosevelti mõjukaim juudi nõunandja Bernard Baruch sai „Churchman'i" auhinna 1944. a. eest, mis on kiriklik auhind rahvaste lepitamise edendamise eest. Baruchile anti see auhind kui isikule, „kel möödunud aastal olid suurimad teened parema üksteisemõistmise levitamise alal rahvaste hulgas."

Justide häbematus USA-s on sellega saavutanud haripunkti. Baruch on rahvusvahelise suurfinantsi juudi tiiva esindaja, milline tõigi rahvastele sõja kaela. Ja selle eest anti Baruchile auhind „rahvaste lepitamise" eest

Liitlaste teguviis Normandias sarnaneb bolshevikkude omale

Pariisist, 5. 7. (DNB). „Martin" avaldab kirjelduse Normandia-rindelt, milles piitsutakse anglo-ameerika vägede ebasõdurlikku hoiakut.

Leht tõstab eriti esile lause ühest salakäsust kolmandale Kanada diviisile, milles üteldakse, et eelkõige olevat tähtis prantsuse põgenikke välja juurida ja surmata.

Itaalia sõjavangid tervitavad Ducet

Milanost, 6. 7. (DNB) Malaga kohal uhuti maale pudelipost, mis sisaldab 2000 inglise vangistusse sattunud itaallase tervituse Ducele. Nagu sellest selgub, olid itaalia vangid teel ühest India vangilaagrist Inglismaale. Läkituses, mis on dateeritud 21. mail, väljendavad need 2000 vangistatud itallast Ducele kui Itaalia sotsiaalvabariigi juhile oma vankumatut truudust ja kindlat usku lõppvõidusse.

Liputõotuse päevad

22. juunil 1941 algas sõda Nõukogude Liiduga. Välkkiire ja jõulise löögiga läbistasid saksa armeed suvekuumuses hõõguvad Läti alad ja juba 8. juulil vabastati Viljandi, Pärnu, Valga ja Petseri, millele järgnesid 22. juulil Põltsamaa, 25. juulil Tartu, 2. augustil Paide, 7. augustil Rakvere, 17. aug. Narva, 28. aug. Tallinn, 31. aug. Haapsalu jne., kuni kogu maa oli taas vaba aasta kestnud bolshevike ikkest ja selle lühikese aja kestel palju kannatanud pinnal võis hakata tuksuma taas tulevikujulge ja ülesehitav elu, kuigi see elu pidi minema algul üle suure leina, üle esialgu jäljetute baudade ja paljude õitsvate asulate suitsevate varemete. Juba enne Eesti pinna lõplikku vabastamist loodi Eesti rahva Ühisabi ja hakati otsima nende jälgi, kes viidi meilt, nagu oleksid nad elutud prahipakid ja mitte bolshevikest määratult kõrgemad kultuurinimesed — meie parimad.

Rööbiti aja rütmika kulgemisega möödub sellest nüüd varsti koht-kohalt üksteisele järgnedes kolm aastat. Need kolm aastat on olnud töö- ja võitlusaastad, mille kestel eestlane on liitunud orgaaniliselt oma püha eluõiguse ja õhtumaise kultuuri eest võitleva Euroopa kehasse, pälvides õigustatult tunnustuse.

Kui saksa sõjaväed kolme aasta eest tungisid üle Eesti piiri, andes nõukogude vägedele purustavaid lööke, siis oli see ka metsades end bolshevike eest varjavaile eesti meestele signaaliks lüüa aktiivselt kaasa oma isamaa vabastamisel. Nõnda sai alguse metsavendade liikumine, millest hiljem kasvas välja meie omakaitse ning meie rahvuslikud väeosad. See ajajärk oli ühtlasi ka hetkeks, kus sündis relvavendlus saksa ja eesti rahva vahel, mis neid mõlemaid rahvaid lahutamatult seob ajaloolise tähtsusega võitluseks bolshevismi vastu.

Aga saatuse tahtel on käesolevaks aastaks, millal tullakse kõikjal üle maa taas kokku, et tähistada vaikse tagasihoidlikkusega üksikute kohtade vabastamise aastapäevi, nihkunud ähvardav oht taas meie vahetusse lähedusse ja haaranud koguni mõningaid asustamata või poolhõredalt asustatud sooalasid meie idapiiril. Selle momendi olukorra taustal seisab vahepeal kannatada saanud vana Tallinna muutunud siluett, purustatud Narva ning samal taustal kerkivad meie silme ette paljude perekondade saatused idapiiri vahetust lähedusest, kes langesid bolshevike kätte...

Üldsusele on teada, et käesoleva aasta vabastamise aastapäevad toimuvad sini-must-valge embleemide märgi all. Võib kindlasti ütelda, et kunagi varem ei ole ehtinud rahvuslik trikoloor korraga nii paljude — et mitte ütelda kõikide — eestlaste rinde, kui käesoleva aasta vabastamispäevadel. Ja seda mitte asjatult.

Meil puudub oma lipupäev, nagu see sellise nimetusega on olemas vennasrahval—soomlastel, keda saatus on samuti parajasti seadnud raske katsumuse ette — kas võita või olla, või kaotada ja lakata eksisteerimast vaba ja jõulise rahvana. Aga sama paariküsimus seisab silmapilgul kindlasti ka meie peade kohal. Ning kui vennasrahvas oma äsjasel lipupäeval andis vaimus nue tõotuse elule ja seega võitlusele, siis ei tee meie midagi targemini, kui et — kandes oma kodumaa üksikute maakohtade ja linnade vabastamise aastapäevadel kaunist rahvuslikku sini-must-valget püha kolmikvärvi, pühendame need päevad õieti taas uuenevaks liputõotuseks samale värvikolmikule, mille pühitsesime käesoleval aastal taas oma võitluslipuks.

Mida peaksime aga mõistma õieti uusneva liputõotuse all? — Usume, et sellise küsimuse ülestõstmine rahva juures, kelle seljataga seisab hiilgav võitlusminevik, oma kestuselt aastatuhandeisse ulatuv, ei olegi enam vajalik, ent kui seda siiski teeme, siis ainult selleks, et tõsta välja liputõotuse muutunud mõtet aja ja olukordade samuti muutunud palge ees.

Tund on tulnud vannet vandu, et ei iial enam andu ikke alla rahvas see, kõlab sini-must-valgele pühendatud luuletaja vandetõotus. Võib-olla meenusid need sõnad paljudelegi uuesti, kui kolm aastat tagasi saabus hetk, millal võidi kustki peidikust tuua taas välja ja heisata lehvima põhjamaise sinitaeva alla valgetüveliste kaskede ja raudraskelt musta aasta sel hetkel minevikuks muutuvale taustale taas rahvuslipud, millede säilitamistki üksi loeti bolshevike poolt surmapatuks ja mille eest õppeski paljude noorte tõotusrikas elutee. Aeg kandis aga inimesed taas töörohkesse argipäeva selle paljude murede ja askeldustega, mille varjul hetkeks näis nagu ununevatki rahvuslipp ja selle tõotus, s.t mitte küll kustuvat, kuid seevastu ikkagi vajuvat nagu kuhugi „piibli vahele", kust kerkis üles taas peaasjalikult ainult pidulikel pühapäevajuhtudel.

Aga rahvuslipp peab olema igale vabale inimesele sedavõrd püha, niivõrd kohustav ja südamesse kasvanud, et ei tohi ununeda hetkekski. Kõik see, mis rahvale ja ta üksikuile liikmeile tema olemasolus, vabaduses ja rõõmudes-muredes on suur ja püha, on sümboliseerunud ta rahvusvärvides ja seega rahvuslipus, sest juba ainuüksi meie oma kõige lähem minevik on näidanud, et rahvusliku selgroo ja iseolemise murdmise esimesse faasi kuulub ka rahvusvärvide ja rahvuslipu rööv, keelustamine ja hävitamine. Kuni aga lehvivad jõuliselt ja julgelt rahvusvärvid, tuksub sama jõuliselt ka rahva vaba elu.

Tänavused vabastamispäevad ei tohi kujuneda ega kujune kuski tühjadeks kõmisevasõnulisteks peopäeviks, kuhu tullakse kokku võibolla selleks, et kuulatada haigutades mõnda kõnet. Vabastamispäevad nii karmil ajal ei ole kiilapidustused, veel vähem meeleolutsemised, vaid hardushetked, kus tehakse ülevaade meie viimaste aastate elusaatuse kujunemisest ja seistakse avasilmi ning kodumaad armastava südamega oleviku ja tuleviku tõdede ees. Pidupäeva raames kujutavad need päevad endast õieti karmi aruandmise argipäeva sini-must- valge rahvusvärvi, meie olemasolu sümboli all, kus kogu rahva kohus on uuendada lipuvannet ja ütelda: „Meie põlve mitte ainult raske, vaid ka uhke saatus on kanda oma rahvuslippu määrdumatult kõrgel ja hoida ta puhas rahva tuleviku ees." Selle sügava tõotuse peame käesoleval aastal viima oma kodukoha vabastamise aastapäevalt kaasa kodudesse, kus ta peab muutuma iga meie sammu määravaks töö ja võitluse käsusõnaks. Kord laulis Ado Reinwald: „Mu musta kuube kanda ma tahan auga, ja kätt seepeale anda sul, kallis isamaa," ja J. Bergmann oma lipulaulus tõotas: „ ... sest kuni kestab loodusriigis täis kindlust kõrge taevavõlv, nii kaua kestab rahvaliigis täis ausust eesti rahvapõlv".

Aga moment ei kuulu sõnadele, vaid ennastsalgavatele ja ennastohverdavatele tegudele. Need kasvavad välja meie pühast kohustusest ja õiglusest oma rahva ees kolme meile püha värvi nimel, millised vabastamispäeval ehivad meie rinda.

Juba kolm aastat kestab võitlus meie rahva olemasolu pärast bolshevismi vastu. Seda võitlust kannab meie rahva relvavendlus saksa rahvaga, mis sai alguse 1941. a. suvel ühises võitluses bolshevismi vastu. Võitlus meie olemasolu pärast on nüüd jõudnud otsustavasse ja karmi järku, mis nõuab kõigi jõudude pingutamist eesmärgi saavutamiseks.

On saabunud antud liputõotuste täitmise päevad — karmid ja otsustavad. Et asuda tõeliselt aga täitma liputõotust senisest veelgi enam tihendatud, jäägitult koondatud jõuga, selleks peame süvenema enne ajamomenti kogu selle täies tõsiduses ja andma igaüks oma südames uue vande ja tõotuse oma pühale rahvuslipule.

Selle tõotuse andmise, liputõotuse uuendamise päevadeks käesoleval aastal on meie kodukoha vabastamispäevad ja realiseerimispäevadeks argipäevad, millised sellele järgnevad. Seistes neil päevil oma rahvuslipu all ja kandes seda rinnas, on taas iga eestlase südamest tulevaks tõotuseks: „Isamaa, sa helde, püha, kuule meie palveiha, — meid su hoidjaks pühitse!"

J. Kp.

Raske Saksa tank invasioonirindel. (Pk.-Jesse. Wb.)

Nõukogude suurpealetung peatatakse uutes riivpositsioonides

Berliin, 5. 7. Pärast 12-päevast Nõukogude suveofensiivi idarinde kesk- ja põhjalõigus möllab lahing nüüd, välja arvatud Narva-Pihkva sektor, 400 km laiuses ja ligi 300 km sügavuses lõigus. Tugevad Nõukogude löögiüksused, kokku umbes 150 diviisi, ja tugevad soomus-, õhu- ja eriti suurtükiväejõud seisavad lakkamatult rünnakul.

Suveoperatsioonide avanguna ründas kindral Govorov 9. juunil Karjala maakitsusel umbes 30 diviisi ja väga tugevate suurtükiväeüksustega Soome kaitsesüsteemi. Soomlasil oli vastu panna vaid viis diviisi, neist üks soomusdiviis. Seda Nõukogude ülekaalu ei saadud kohe peatada ja raskeis võitlusis tõmbusid soomlased umbes samale liinile, kus nad seisid 1940. aastal Talvesõja ajal. Enamlased pole vahepeal edasi tunginud, nagu kogu olukordki pärast Saksamaa ja Soome vahelist sõjalis-poliitilist arengut on esialgu stabiliseerunud. Jääb ära oodata, kas Govorov riskib nue löögiga Viiburi ruumist Kesk-Soome suunas.

Kindral Meretškov tungis oma vägedegrupiga Laadoga ja Äänisjärve vahel kirde suunas peale. Soomlased taanduvad vaid samm-sammult, et kohandada nüüd ka oma rindejoont Aunuse maakitsusel muutunud sõjalise üldolukorraga.

23. juunil algas neljas teise Nõukogude vägedegrupi suurofensiiv kindralite Rokosovski, Tšernjkovski, Bagranjani ja Sahharovi juhatusel Polotski ja Slobini vahelises ruumis. Puhkes suurimaulatuslik liikumislahing. Kõige kaugemale on nihkunud ette Nõukogude parem tiib, kus Saksa eemaldumisliikumiste jooksul jäeti ööl vastu esmaspäeva maha Minski ja Polotski linnad. Praegu seisavad Nõukogude rünnakutipud Vilno ja Daugavpilsi ruumis.

Nõukogude väed tungivad tugevate tankikiiludega edasi piki väheseid sõidetavaid teid, kuna tohutuis vaheruumides võib sageli vaevalt märgata mõnda enamlast. Nõukogude vägede suur mass järgneb vaid aeglaselt. Seega on ka selgetatav, et need soomuskiilud mööduvad Saksa positsioonidest ja et üksikute linnade Saksa garnisonid end siis mõne päeva pärast tagasi oma liinide juure läbi löövad, sageli rünnates Nõukogude üksusi viimaste selja tagant.

Rindejoon pole veel sugugi kindlaks kujunenud. Ta kulgeb umbes piki Slutsk — Minsk — Molodetšno — Polotski joont, kusjuures Nõukogude soomustipud on kuni 100 km kaugusele üle selle joone tunginud. Jääb esialgu ära oodata, kas Nõukogude rünnakukiilud tungivad edasi edelasse Baranovitši suunas või pöörduvad nad loodesse, kavatsusega rünnata Baltimaid tiivalt.

Arvestades enamlaste võimsat edasitungi, tuli Saksa väejuhatusel valida kahe võimaluse vahel: a) kas vastata Nõukogude tormijooksule kohe kõikide kasutada olevate jõududega, või b) kasutades 1943./44. aasta talvesõjakäigu taktikat, taanduda ja siis rindetaguseis riivpositsioonides üksikute kohaletoodud varudiviisidega peatada Nõukogude masse.

Nagu nüüd selgub, on sõjajõudude ülemjuhatus valinud teise võimaluse. Sealjuures tuleb ennekõike kinnitada, et niihästi põhjas Narva ja Pihkva vahel kui ka lõunas Jassõ ja Musta mere vahel ei ole Saksa tiibu tagasi tõmmatud. See on kindlaks tunnuseks, et Saksamaa on teadlik oma sõjalisest jõust, et suudab Nõukogude pealetungi hoida kinni väejuhatusele otstarbekana näiva ruumi keskosas. Sealjuures ei tohi ka praeguses seisukorras idarindel jääda märkamatuks asjaolu, et enamlased püüvad lõunalõigus oma koondumisruumis Rumeenias ikka veel liikumatult, olgugi et sõjalise informatsioonide järgi on seal juba mõne nädala eest tehtud kindlaks 5 lähtele asunud Nõukogude armeed.

Jättes kõrvale kõik poliitilised püüdlused Balkanil, on see viist küll Rumeenia õli, mille enamlased on seadnud endale käesoleval suvel eesmärgiks. Et nad ikka veel ei ründa, on seletatav asjaoluga, et nad tahavad ära oodata ameeriklaste „strateegilise" pommitamise tulemust, kes — nagu viimased nädalad näitavad — pommitavad pidevalt Balkani ruumi.

Bukaresti, Budapesti ja Belgradi rünnatakse pidevalt õhust pendelliikluses Nõukogude Liit — Lõuna-Itaalia lendavate USA eskadrillide poolt nähtavasti lootuses halvata suurte raudteesõlmpunktide purustamisega Saksa järelvedu. Kui ekslik see arvamus on, tõendab lääne sõjatanner, kus vahetpidamatud rünnakud Prantsuse tagalale ei avalda mingit mõju Saksa vägede operatiivsele liikumisvabadusele. Kannatab vaid tsiviilelanikkond.

Saksa leidurivaim

loob eeldused sõjatüüri lõplikuks ümberpööramiseks

Führer kõneles Saksa relvastuse juhtivatele meestele

Berliin, 5. 7. (DNB) Konverentsil, mille riigiminister Speer kokku kutsus, et Saksa relvastuse ja sõjaproduktsiooni eest vastutavaile meestele anda järjekordseid juhtnööre, esinesid kõnega riigiminister Speer, tema ministeeriumi juhtivad jõud, siis veel riigiminister Backe ülesandel minister Riecke.

Riigiminister Speer andis kokkuvõtliku ülevaate Saksa relvastus- ja sõjaproduktsiooni praegusest seisust. Seejuures võis ta märkida, et tänu tööstuse vastutustundele, saksa töölise eeskujulikele panusele ja tootmise intensiivsele ratsionaliseerimisele on korda läinud, hoolimata vaenlase pommitusterrorist, Saksa relvastustoodangut veelgi rohkem tõsta.

Minister tegi teatavaks rea abinõusid mis kindlustavad Saksa relvastuse järjekordset tõusu. Sõja otsustavaimas järgus, rõhutas minister, paneb relvastus kõik mängu, et anda Saksa sõdureile võidu saavutamiseks vajalikke üleolevaid relvi üha suuremal hulgal.

Koosolekul andis riigiminister Speer Führeri ülesandel teatavale arvule relvastusalal eriti teenekaile meestele aumärke.

Hiljem võeti koosolekust osavõtjad Führeri poolt tema peakorteris vastu. Führer andis neile ülevaate Saksa majanduse ülesandeist sõja- ja rahuajal.

Praegust sõda ei või hinnata päevasündmuste põhjal, ütles Führer. „Niivõrd hiiglaslikus heitluses ei mängi ajutine edu või ebaedu mingit osa. Saksa rahva suurimas saatusvõitluses, mis otsustab paljude generatsioonide olemasolu või mitteolemasolu üle, on igaühel ainult üks kohus: võidelda ja töötada võidu heaks. Ma tean, selleks on vaja enneolematut närvide tugevust ja otsustusvõimet, et niisugustel aegadel nagu praegu püsima jääda. Kuid meie kohal seisab vankumatult meie tegusid juhtiva tähena printsiip, et ühelegi raskusele ei alistuta.

Praegune sõda ei ole mitte üksi sõdurite, vaid ennekõike ka tehnikute sõda. Tehnilised leiutused on talle algusest peale vajutanud oma pitseri. Sõja jooksul on vastastel õnnestunud meie kogemusist õppida, meie edusammudele mõnel alal järele jõuda ja mõnel alal esialgu ka ette jõuda. Saksa leidurivaim on aga nüüd uuesti loomas tehnilist tasakaalu, et sel teel luua ka eeldused sõjatüüri lõplikuks ümberpööramiseks."

Oma kõne lõpul tänas Führer riigiminister Speeri ja tema kaastöölisi nende silmapaistvate saavutuste eest Saksa relvastusalal.

Praegu on tund, kus iga eesti mees ja naine, kas relvaga või ilma, peab teadma oma kohust.

Seerum vere asemel

Need olid fantastilised ideed, mis 17. sajandil andsid põhjust esimesteks vereülekanneteks inimeste juures. Veres nähti juba muistsest ajast saadik elu saladuslikku kandjat, samuti ka isiksuse. Nii lähtusid esimesed sellelaadilised katsed kujutlusest, nagu oleks vägivalda harrastavate vaimuhaigete iseloomu võimalik taltsutada lambavere ülekandmise läbi. Seejärele kui esimesed sarnased katsed lõppesid hämmastaval kombel ilma kahjustusteta, juhtus järgmiste aastate ja sajandite jooksul raskeid, isegi surmavaid vahejuhtumeid ka inimvere ülekandmisel, nii et kogu meetod sattus halba kuulsusse ja oli kaua aega keelatud. Alles käesoleval sajandil suudeti avastada vahejuhtumite põhjused tõsiasjas, et inimeste juures esineb mitu vereliiki, mida ei tohi valimatult segada, sest ebasobiva vereliigi punased verelibled laostuvad vere vastuvõtjas ja põhjustavad teatavatel juhtudel surmaga lõppevaid haigusnähteid. Kui vereülekannetelt võeti selle avastuse läbi hädaohtlikkus, hakati neid tarvitama järjest suuremal mõõdul, kusjuures nad raskete verekaotuste juures puhul, kuid ka arvukate teiste haiguste puhul osutasid elupäästvat mõju. Eriti sõjahaavade juures, kus verekaotus on haavatuile üheks suurimaks hädaohuks, on vereülekanne tihti elu päästnud või teinud võimalikuks muidu teostamatud operatsioonid. Rindel on aga tihti võimatu leida sobivaid vereandjaid ja puudub ka aeg vereülekannete tegemiseks. Ideaalne oleks, kui arst saaks ülekantavat verd endaga kaasas kanda ja ilma aega kaotamata haavatule üle anda. Verd saab aga isegi teatavate konserveerimismeetodite juures ainult piiratud aja jooksul säilitada, kuna punased verelibled hävivad kergesti. Seepärast oli tähtsaks avastuseks, kui tehti kindlaks, et ka verelibledest vabastatud veri — seerum — omab ülekandmise puhul neidsamu elupäästvaid omadusi nagu veri tervikuna.

Rannapatareid invasioonirindel tulistavad. (Atl.-Jaques.)

Berliini sõjaarstiteadusliku akadeemia füsioloogia ja sõjakeemia instituudis tehti seepärast käesoleva sõja algul katseid valmistada seerumit inimestele ülekandmiseks. Väga vaevarikaste katsetega õnnestus leida meetodit, millega seerumilt kõrvaldatakse vereliikide omadused, nii et võidakse valmistada suurel hulgal aastate viisi säiluvat inimseerumit kõigi vereliikide jaoks. See seerum, mida saadetakse 200—500 kuupsentimeetrilistesse ampullidesse täidetuna rindele, on viimasel kahel aastal juba tuhandetel osutunud elupäästjaks verejooksude ja teiste raskete haigestumiste puhul, milliste juures vereringlemissüsteem vajab täitmist. Lõpuks tehti veelgi üks edusamm, kui õnnestus erilise meetodi abil seerumist vett lahutada ja muuta seda pulbriks, mida vee abil võib igal ajal jälle lahustada täisväärtuslikuks seerumiks. Ampulle kuivseerumiga võib kartuseta jätta suurema külma kätte, kuna ei ole muret, et nad võiksid külmetudes lõhkeda — see on talvesõja jaoks väga tähtis paremus.

Reas suurtes, üle kogu Saksamaa paigutatud sõjaväe-laboratooriumides valmistatakse nüüd seerumit ülekannete tarvis, mida vastavalt aastaajale saadetakse rindele kas vedelal või kuival kujul, hädajuhtudel isegi lennukiga. Reservväe sõdurid annetavad verd, millest seerum valmistatakse. „Verekogumiserühmad" sõidavad üksikutesse kogumispunktidesse, kus ohvitserid ja sõdurid annetavad vabatahtlikult oma verd haavatud kamraadide heaks. Tuleb silmas pidada annetatud vereliikide täpset segamissuhet, et seerum oleks vaba üksikute vereliikide omadustest ja et seda võiks tarvitada kõigi inimeste juures, ükskõik, millisesse vererühma nad kuuluks. Piinlik bakterioloogiline kontroll, mis kogu valmistamistoimingut saadab, väldib haigusidude ülekandmist. Seerumiülekannete tulemused rindel märgitakse iga ampulli juures asuvale kaardile ja nii võimaldatakse ravikogemuste kasutamist sõjaarstliku akadeemia poolt. Viimases sooritatakse ka teaduslikke katseid selle ravimeetodi edasiarendamiseks ja tema mõju uurimiseks. Saksa sõjaväele kuulub au, et nad võtsid tarvitusele uue ravimeetodi, mis on käesolevas sõjas juba osutanud väärtuslikke teeneid ja päästnud paljude haavatute elu.

Dr. H. Schwiegk.

Asutati Olümpiasõitjate Klubi

Pärast staadionil toimunud olümpiapidustusi Eesti omavalitsuse poolt korraldatud koosvlibimisel olümpiasõitjatele tõstis Eesti spordijuht Jüri Lossmann konkreetsemal kujul üles küsimuse Olümpiasõitjate Klubi asutamiseks. Vastav sõnavõtt leidis vaimustatud poolehoidu. Peeti soovitavaks, et koostataks klubi põhikiri ja hangitaks ametvõimudelt vastav luba klubi tegevusse astumiseks. Selle töö läbiviimiseks peeti vajalikuks moodustada ajutine juhatus. Esimeheks valiti Jüri Lossman, kes omakorda kutsus ametisse ajutise juhatuse ülejäänud liikmed. Nendeks on: abiesimeestena J. Martin, K. Palusalu ja H. Klein, sekretäridena B. Reiman, K. Lukk ja G. Kalkun, laekurina J. Villemson ja ajalootalletajana A. Adari.

UUDISEID KODUMAAKONNAST

Eelistatakse tumedamaid toone

Külaskäik ühte Järvamaa riidevärvimistööstusse Paides

Paide riidevärvimistööstus, mille vanus on juba üle 50-ne aasta ja mille asutas kadunud Juljus Stephan, on suutnud parandada pea täielikult haavad, mis talle löödi 1941.a sõjasuvel. Tööstuse hoonele tekitatud kahjustused: hoonel purunes täielikult katus ja aknaklaasid on nüüd kõrvaldatud, ning masinad, mis bolshevike hävitamiskire eest peitu viidi, asuvad juba mõnd aastat jälle vanas tööstushoones.

Tööstuse praeguseks omanikuks on hr. V. Võsu, kes on tööstusel juba järjekorras kolmas omanik. Asutaja järgi juhtis nimelt mõnd aega tööstust hr. Ernst Lang.

Praeguse kahe töötajaga töötab tööstus ainult osaliselt. Hr Võsu arvates oleks küllaldase arvu tööjõudude saamisel võimalik tööstuse läbikäiku kuni kolmekordistada. Praegune kuuläbikäik on umbes 600 m mitmesugust riiet. Kuna varem Järvamaal oli 6 värvimistööstust, millistest ainult Paide veel nüüd suuremas ulatuses töötab, on tööd rohkesti. Türil on sealne värvimistööstus kuuldavasti ka vähemas ulatuses tööd alustanud, samuti Järva-Jaanis. Viimane teostab praegu küll ainult vanutamist ja pressimist.

Varem võis tähele panna töös teatud hooaega, mil juunis ja juulis oli tööd kõige vähem. Mõned värvimistööstused isegi katkestasid neiks suvekuudeks töö. Nüüd seda õelda ei saa, sest seni pole värvimisele toodavate kangaste hulk sugugi vähenenud. Edasi on märkimisväärne, et sõjaajal on suurenenud nõudmine tumedamate värvitoonide järele. Nõuti neid, tõsi küll, varemgi ülekaalukalt, kuid siis jätkus tublisti nõudmisi ka heledama värvi järgi, mis nüüd on vähenenud.

Küsimusele, millisest materjalist kangaid praegu enam esineb?, vastas hr. Võsu järgmist:

„Üldiselt on suurenenud poolvillaste kangaste hulk, seda peamiselt vanade lõimetagavarade arvel. Samuti on viimasel ajal üsna palju esinenud ka linase lõimega kangaid. Harilik kangapikkus on praegu umbes 15 m. Igasuguseid riidevärve on praegu saada küllases, mistõttu on võimalik täiel määral rahuldada tellijate kõige mitmekesisemaid nõudmisi.

Et tutvuda töökäiguga, selleks külastame tööstusruume kohapeal. Nagu hr. Võsu lahkeist seletusist selgub, on kanga esimeseks puhastustuleks pesemine ja vanutamine, milledest viimane toimub vastavas vanutamismasinas. Seejärgi läheb riie värvimisele, mis sünnib suurtes tõrtes, millistes ühes värvitakse heledamaid, teises tumedamaid toone jne. Pääle värvimist laotatakse kangas üsna sooja ruumi kuivama, mis tavaliselt kestab 24 tundi. Edasi rändab kangas pressi alla, kus ta vähelduimisi papptahvlitega seisab 12 tundi väga tugeva surve all. Pressist võtmise järgi aetakse riie jälle rulli ning ta vaevarännak on seega lõpul.

Tööstuses on veel olemas säärimismasin, mille riie läbib enne pressile minekut. Seda masinat ei läbi aga kõik kangad, vaid ainult täisvillaseid ja siiski ainult juhul, kui riidetooja seda soovib. Masin ise on tööstuse kogu sisseseadest üks kallimaid. Säärimistera, masina kiiremini liikuv osa, tiirude arv minutis on 3000. Põhjusena miks mainitud masinat vähe kasutatakse, valitseb rahvaseas arvamine, et sääritud riie kulub rutem. Kuivõrd see õige on, pole keegi veel järgi uurinud.

Preemiaid turbatöölistele

Turbatööstustes on töö praegu tõusnud haripunktile. Soodsad ilmad mõjuvad tööle hästi ja seetõttu edeneb turbalõikustöö kõigis turbarabades. Isevarustajate suunamine on lõpetatud Tootsi turbarabasse, kus ettenähtud kogus juba on üles töötatud ja vajab vaid kuivamist. Teised turbarabad aga vajavad hädasti tööjõude.

Meie turbarabad võimaldaksid turbalõikust mi suurel hulgal, et suve kestel võiks nendes töötada 126 töövahetust a 20 inimesega. Kahjuks on seni isevarustajad suhtunud turbatööle seevõrra tagasihoidlikult, et on saadud rakendada vaid 86 töövahetust.

Talvise kütuse soetamine peaks isevarustajaile aga olema suurimaks mureks ja seetõttu peaks osutama tähelepanu asjaolule, et labidaturba lõikamistöö lõpeb 20. juulil. Selleks ajaks peavad isevarustajad olema lõiganud välja neile vajalises koguses turvast. Pärast seda tähtaega enam turbarabades isevarustajaid turvast lõigata ei lasta.

Ülestöötatud turba transport on isevarustajaile lihtne ja igati hõlpsaks tehtud. Turbatööstused ja rabad asetsevad meil eranditult raudteede või ka haruraudteede juures ja turba äratoomine ei peaks raskusi tekitama.

Masinaturbatööstustes kestab turbalõikus 10. augustini, sellele järgnevad aunatamistööd. Kuna isevarustajate huvides on ülestöötatud turba suurem hulk, peaksid nad suunduma töödele ka masinaturbatööstustesse, sest mida enam seal turvast on tootetud, mida enam seal on töötatud, seda suuremaks kasvab talvise kütuse hulk.

Turbatööstustes töötajaid on eduka töö eest seni preemiatega varustatud päris rohkearvuliselt. Premeerimisele kuuluvad küll peamiselt masinaturbatööstustes töötavad töölised, aga ka isikud, kes suunduvad turbarabadesse niihästi masinturba kui ka labidaturba tootmiseks, kuuluvad premeerimisele.

Tänavu töötab meil 700 piimavastuvõtupiirkonda

Põllumajanduse Keskvalitsuse andmeil on piimavastuvõtupunktid tänavu töötanud rahuldavalt. Kokkuvõttes töötab meil tänavu 700 piimavastuvõtupiirkonda.

Möödunud sügisel asutati üle maa juurde uusi piimavastuvõtupiirkondi, mis mõjus piimanormi täitmisele soodustavalt. Piimaveoküsimuste lahendamiseks on piimatööstustele tehtud kohustuseks moodustada piirkondadest ühispiimaveoringe. Nende töötulemus on märgatav, talud kasutavad seda moodust elavalt, sest paljudes kohtades ei saadud piima vastuvõtupunktidesse viia sellepärast, et puudus talus inimene, keda sinna kibedal tööajal oleks võimalik olnud saata.

Ainult mõnedes kohtades esineb nõrku normitäitjaid. Kui üldine piimatoodang siiski jätab soovida oleneb see karja üldisest olukorrast, mida on põhjustanud sõjaolukord. Pikk kevad sundis karja kauaks lauta jääma ja seetõttu said loomad alles möödunud kuul haljale söödamaale. Piimatoodangu tõusule mõjus see otsekohe tõusutendentsi näitavalt.

Enam kui kunagi varem pööratakse tähelepanu kooritud piima ümbertöötamisele. Kui varem meil piima töötati ümber vaid üksikuis piimatööstusis, siis nüüd töötavad kooritud piima ümber kõik piimatööstused, omades selleks vajalikud sisseseaded. Kuna kohupiima valmistamine on lihtne, praktiseeriti meil möödunud aastail piimatööstuses peamiselt kohupiima valmistamist. Transportalaste raskuste tõttu aga osutus selle hulgaline valmistamine ebapraktiliseks, mistõttu juba möödunud aastal hakati meil elustama juustutööstusi. Tänavu töötab meil üle 300 juustutööstuse.

Hinnates korralike piimatoojate teeneid, on Põllumajanduse Keskvalitsuse poolt määratud neile preemiaid ja ülenormipreemiaid. Normipreemiatega premeeritakse piimatootjaid, kes on kohustusliku võimüüginormi täitnud vähemalt 70%- ulatuses. Ülenormipreemiaid omandavad need, kes on ületanud kohustusliku võimüüginormi ja on seejuures ka eelmise tootmisperioodi võimüüginormi täitnud vähimalt 70% ulatuses.

2000 majanduslikku ühistut on alustanud uuesti tegevust

Elektri-, kalurite ja käsitöösturite ühistute arv on tunduvalt kasvanud. Majanduslike ühistute ja liitude uuestiregistreerimine on jõudnud lõpule

Rööbiti kultuurliiste ühingute ja liitude uuestiregistreerimisega, mis toimus Sisedirektooriumi kaudu, teostati omariiklusaegsete majanduslike ühistute taasregistreerimist Eesti Ühistute Liidus.

Selle tööga on nüüd jõutud lõpule ja kujundatud uus ühistute võrk, mis hõlmab immarguselt 2000 mitmesugust majanduslikku organisatsiooni.

Kuigi sõjaaja eriolukordade tõttu üksikutel aladel ühistute arv on vähenenud, siis teistel aladel on seevastu märgata organisatsioonide arvus üsna suurt tõusu, mistõttu üldpilt ei ole oluliselt muutunud.

Eriti rohkearvuliselt on loodud juure elektriühistuid seoses talumajapidamiste loogsama elektrifitseerimisega viimaseil aastail. Samuti on juure asutatud kalurite ja käsitöösturite ühistuid.

Omariikluse ajal enne bolševike sissetungi tegutsees Eestis kogusummas ligemale 400 mitmesugust kasutaotlevat majanduslikku organisatsiooni.

Kuigi need enamuses bolševike ajal said tunduvalt kannatada ei suutnud bolševikud neie hästikorraldatud majanduslike organisatsioonide võrku siiski lammatada.

Kohe pärast bolševike lahkumist Eestist alustasid ka organisatsioonid järk-järgult uuesti tegevust ning praegune majanduslike organisatsioonide võrk ei jää oma alade mitmekesiduselt ja liikmete arvult palju taha omariiklusaegsest.

Omariiklusaegsetest ühistutest on peagu eranditult jatkanud tegevust kõik piima- ja majandusühistud. Samuti on olulisemate kahanemisteta alustanud uuesti tegevust muna-, aedvilja- ja kartuliühistud.

Teatav tagasiminek on olnud turbaühistute arvus, mis on seletatav osalt sellega, et tööjõu nappuse tõttu paljudki neist ei saa praegu tegutseda. Edasi on kahanenud veidi ka masinaühistute arv, peamiselt seetõttu, et sõjapäevil masinaid hävis.

Pankade osas viidi koondamine läbi bolševike poolt. Likvideeritud või koondatud panku ei ole uuesti ellu kutsutud, kuna nende järele praeguses olukorras ei ole nii suurt vajadust nagu seda oli omariikluse ajal.

Elektriühistuid tegutses iseseisvuse ajal üle maa 140 ümber. Kui 1942. a. algas maal elektrivõrgu ulatuslikum väljakujundamine, hakati rohkearvuliselt looma juure uusi elektriühistuid. Üldse kutsuti uusi ühistuid ellu arvult üle saja, nii et praegune elektriühistute arv ulatub juba 245-ni.

Pärast bolševikke on loodud juure uusi kalurite ühistuid arvult 35 ja umbes sama võrra käsitöösturite ühistuid.

Eestiaegsetest suurematest majanduslikest liitudest on uuesti registreeritud peagu kõik välja arvatud mõni ükeik, mis õieti oli määratud likvideerimisele juba omariiklusaja lõpupäevil.

Ussihammustusega haiglasse

Neljapäeval toodi Järva Maahaiglasse Narvast evakueeritud ja nüüd Koigi vallas elunev Emmi Leessaar keda neljapäeva hommikul ristikupõllul rästik oli hammustanud. Õigeaegselt arstiabi saamata oleks hammustamise tagajärjel tekkinud mürgitus võinud kujuneda Leessaarele saatuslikuks.

Siit käivad läbi Järvamaa põllutööriistad

ETK Paide harukontori juhataja A. Raid jutustab maakonna varustamisest põllumajanduse tarberiistadega

Põllumasinatega varustab Järvamaa põllumeest praeguses sõjaolukorras ETK Paide harukontor vabaksantavate koguste piires. Käesoleval aastal on harukontori käsutusest seni läbikäinud juba umbes 100 kultivaatorit. Samuti on põllupidajate varustamiseks saadud suurem kogus atru, millistest osa, peamiselt ühehobuse adrad on veel praegu laos. Edasi on laos praegu veel teatud arv heinaniitjaid. Need on kergeõlivanniga ja üldiselt võrdlemisi kerge koid siiski tugeva ehitusega „Lanz" masinad. Harukontori juhataja hr. Raid'i seletuste järgi, kes ise ka tegelik põllumees ja kogenud ärimees põllutööriistade alal, peaks mainitud tüüp olema meie oludes kõigiti otstarbekohane. Alunkese miinusena tuleb mainida malmrattaid, mis meie oludes pole täiesti sobivad, kuna nad meie kiviseil põldudel kergesti purunevad. Kõige mainitud masinate ostuks on vajalik kohaliku omavalitsusasutuse vajadustõend ja maakonna põllumajandusjuhi luba, kusjuures vastav luba antakse ainult neile põllupidajaile, kes kõik oma normikohustused korralikult täitnud.

Väga suur on praegu nõudmine igasuguste masinaosade järgi, milliseid praegu samuti vähesel määral saada. Nende ostmiseks piisab kohaliku omavalitsusasutuse vajadustõendist ja kaasatoodud samast, tarvitamiskõlbmatust osast.

Uute masinate saamiseks tänavu enam suuremaid lootusi pole. Ainult kartulivõtjaid on loota veel nimetamisväärses koguses. On võimalik, et sel ehk järgneval kuul, olenevalt transpordioludest, jõuavad kohale ka veel mõned viljaniitjad. Raua müügil, mis seni toimus teatavais piires täiesti loavabalt, on nüüd nõutav vajadustõend kohalikult omavalitsuselt. Vankrirehvi-, reetalla- jne. raua ostuks on aga vajalik ka luba, nagu seni. Nagu hr. Raid'i seletustest selgus, on igasugust tarberauda hädavajalikkuse piires küllaldaselt saada. Kui keegi, kel mingisugust rauda hädasti vaja, seda siiski ei saa, on see tingitud sellest, et rauaostu taotlevad mõnikord ka need, kes seda alati sugugi ilmtingimata ei vaja. Omavalitsusasutusil on aga töökoormuse tõttu võimatu igal puhul täpselt kontrollida kui suur loataotleja vajadus soovitava raua järgi tegelikult on.

Peale muu on harukontori käsutuses ka väksem kogus kunstväetisi—kaalisoola, kaalisalpeetrit ja lubiammoonsalpeetrit, milliseid jagatakse peamiselt juurvilja ja tubakakasvatajaile.

Olgugi, et paljudest hädavajalikest põllutöömasinaist ja masinaosadest valitseb terav puudus, on tegelik elu põllumajanduses siiski näidanud, et kõigist raskusist saadakse üle. Seda just tänu üksteise vastastikusele abistamisele ja põllutöömasinate ühiskasutamisele. Nagu kogemused näidanud, suudetakse sel teel isegi selliseid tulemusi saavutada, mis algul täiesti usutamatutena näivad.

Põllutöömasinate ühiskasutamisega on võimalik aga saavutada veelgi paremaid tulemusi kui seni, sest ikka veel leidub masinaid, mida puudulikult kasutatakse. Meie põllumajanduses valitseva tööjõu vähesuse tõttu on aga vajalik, et eranditult kõik masinad võetakse ühiskasutamisele.

Teravilja vastu silku

Kindralkomissari korraldusel on antud vabaks piiratud kogus soolasilku müümiseks neile põllupidajaile, kes müüvad ülenormi teravilja.

Soolasilku müüakse põllupidajaile vahekorras 1 kg silku iga 3 kg teravilja eest, mis en müüdud ülenormi ajavahemikus 12. juulist kuni 19. juulini 1944.a.

Kui põllupidaja soovib osta hüvitusena soolasilku, esitab ta kokkuostupunktilt teravilja ülenormi müügi eest antud müügitõendi vastavale omavalitsusele hiljemalt 22. juuliks 1944. a. Hiljem müügitõendi esitamine ei anna õigust saada ostuluba silkude ostmiseks.

Vallavalitsus kontrollib põllupidaja normide täitmist ning ülenormi müügi korral annab põllupidajaile sellekohase ostuloa.

Silke müüakse kauplustes kuni 25. augustini 1944. a. Silkude väljaostmisel kauplustest annab ostja allkirja ostuloa tagaküljele.

Nagu nähtub eeltoodust, saavad soolasilku ainult need põllupidajad, kes müüvad teravilja ülenormi ja toovad seda kindlaksmääratud aja jooksul 12.—19. juulini. Seda tähtpäeva enam ei pikendata.

Sõimamine, ähvardamine ja tõukamine tõid 100-rm. karistuse

Paide jaoskonnakohtus oli kolmapäeval arutusel Rein Lippuri süüdistus Jaan Vooremäe vastu. Nimelt süüdistas Lippur Vooremäed enda sõimamise, ähvardamise ja tõukamise pärast, mis leidnud aset k. a. 19. apr. õhtul, mil Vooremäe olevat tunginud akna kaudu Lippuri tallu ning tõuganud teda vastu rindu. Ainult abikaasa toetamisel pääsnud Lippur kukkumisest. Seepeale põgenenud Lippur oma abikaasaga teise tuppa ning lukustanud vaheukse. Jaan Vooremäe viibinud siis tervelt 3 tundi (!) üksinda köögis ning sõimanud ja ähvardanud vahetpidamatult, lubades Lippurit tappa.

Kaebealune eitas oma süüd tõukamises ja tapmisähvardustes, tunnistades end süüdi ainult sõimamises. Edasi tõendas ta, et viibinud Lippuri toas ainult 10—15 minutit. Tõukamise kohta seletas Vooremäe, et juhul, kui tema oleks Lippuri tõuganud, oleks too kindlasti kukkunud, tuues põhjusena esile tema kõrget vanust. Vooremäe ise on keskealine mees, kuna Lippur on juba 81 a. vana. Oma teo õigustamiseks tõi kaebealune ette, et Lippur olevat samal päeval varastanud tema heinu, ning seepärast ta läinudki õhtul viimase tallu. Pealegi olevat ta olnud kergelt viinastanud olekus. Kaebealusega olnud kaasas tema poeg ja Aksel Riisenberg, kes kohtus esines tunnistajana. Kaebealuse soovil vannutati kaebaja abikaasa Marie Lippur, kes esines kaebajapoolse tunnistajana.

Ärakuulanud mõlemapoolsed seletused otsustas jaoskonnakohtunik karistada Jaan Vooremäed sõimamise, ähvardamise ja tõukamise eest. Iga süüteo eest 50-RM rahatrahviga ehk selle mittemaksmisel 2-näd. arestiga. Nende karistuste koostamisel aga karistada Vooremäed 100-RM rahatrahviga ehk selle mittemaksmisel 1-kuulise arestiga.

Edasiõppimise võimalusi Saksamaa ülikoolides

Järgmiseks talvesemestriks on eesti üliõpilastele reserveeritud kohti Saksamaa ülikoolides stuudiumi jatkamiseks või alustamiseks. Luba immatrikuleerimiseks Saksamaa ülikoolides saab taotleda Haridusdirektooriumi kaudu kuni 25. juulini k.a. Hilisemaid taotlusi järgmiseks semestriks enam arvestada ei saa.

Lõunapoolsel idarindel

Heliseva lina uudiseid Paides

Milliseid filmiuudiseid toob juulikuu Paide kinopublikule? Sellisena kõlas küsimus, millise esitasime telefoniteel Paide kino juhatajale. Vastusena alustas kõnetatav viivitamatult filmide loetelu, tähendades muuseas, et juulikuu kinoprogramm sisaldab mitmeid kõrgeväärtuslikke ja sisukaid filme. Juba alates seelolevast nädalast tuleb ekraanile kõikjal suure menu osaliseks saanud Ufa film „Uutele randadele", milles peaosalistena kaastegevad kinopublikule hästituntud Zarah Leander, Willy Birgel, Viktor Staal, Carola Höhn ja Mady Rahl. Eelnimetatule järgneb Tobise produktsioonina tuntud lavastaja Veit Harlani linastuses film „Sõit Tilsiti" Kristina Söderbaumi ja Fritz van Dongeniga peaosades. Edasi näeme Tobise esituses üle pikema aja ekraanikuulsust Emil Janningsit filmis „Vana süda muutub jälle neoreks", millises tuntud kinokuulsusele väärikalt sekundeerivad Maria Sandrock ja Victor de Kova. Viimatinimetatule järgnevalt läheb üle valge lina „Premjeer" ning kohe sallele järgnevalt Bavaria filmiühingu film „Seitse aastat õnne" Volf Albach-Retty, Hannelore Schrott'i, Hans Moser'i ja Theo Lingen'iga peaosades. Kuu viimase filmina tuleb ekraanile haaravasisuline film „Minu suvekaaslane", milles peaosad on usaldatud Anna Danmann'ile ja Paul Hartmann'ile.

Muudatusi palgatulumaksus

Vastilmunud Ametliku Teataja nr. 12-s 30. maist 1944.a. on avaldatud „Palgatulumaksu teostamiseeskirjad 1944.a." ühes maksu arvutamise tabelitega. Nende eeskirjade alusel maksustatakse töötasusid, mis kuuluvad väljamaksmisele alates 1. juulist 1944. a. Eeskirjad sisaldavad muudatusi, mis tööandjatel kui ka töövõtjatel-palgalistel tuleb silmas pidada. Eriti tähtsateks aga osutuvad maksu arvutamise tabelid, kuna eeskirjad maksu määrasid ei sisalda. Alates 1. juulist s. a. kaotavad kehtivuse Palgatulule maksu määrus 16. detsembrist 1941. a. ja palgatulude maksu määruse teostamise määrus.

Kõigepealt tuleb tähendada, et avaldatud eeskirjad sisaldavad vahepeal tehtud soodustusi, mis erikorras kehtima pandud, nagu juubelite puhul antavate rahaliste kingituste, mõnesuguste toetussummade ja autasude vabastamine palgatulumaksust.

Avaldatud eeskirjades leidub võrreldes senise korraga uuendusi, millele siinkohal tähelepanu juhime.

Võetava palgatulumaksu suuruse järgi liigitatakse töövõtjad kolme rühma. Rühm I kuuluvad vallalised, lesestunud ja lahutatud töövõtjad, kui nende ülalpidamisel pole lapsi; need maksustatakse kõrgeima maksumääraga ja maks võetakse tabeli lahter 2-st.

Rühm II kuuluvad abielus töövõtjad; lesestunud ja lahutatud, kelle abielust on sündinud lapsi ja naisisikud, kes enne tasumaksmis-ajavahemiku möödumist sünnitavad lapse, kui sellesse rühma kuuluvatel isikutel pole juba õigust lastesoodustusele; need töövõtjad maksustatakse madalama maksuga ja maks võetakse tabeli lahter 3-st.

Rühm III kuuluvad töövõtjad, kel on õigus lastesoodustusele: need maksustatakse kõige madalamal määral ja nende maks võetakse lahtritest 4 kuni 9, vastavalt laste arvule.

Muud tasud, nagu tantjeemid, gratifikatsioonid jne., maksustati seni rühm II ja III kuuluvate töövõtjate juures 20%-ga, rühma I-se 30%-ga.. Avaldatud eeskirjad näevad muude tasude maksustamist ette rühma I—28%-ga, rühma II— 20%-ga ja rühma III—sõltumatult laste arvust—12%-ga, Seejuures võib neid tasusid maksustada ka koos tavalise kuutasuga, kui seeläbi maks osutub töövõtjale soodsamaks.

Avaldatud eeskirjad võimaldavad taotluskulude arvestamist palgatulumaksu võtmisel. Töövõtja taotluskuludeks loetakse töö asu saamiseks, kindlustamiseks ja alalhoiuks tehtavad kulutused. Kui töövõtja tõendab, et töötasu saamisel tekkinud taotluskulud tõusevad üle RM 13.— kuus, võib töövõtja maksuametilt paluda üle RM 13.— ulatava summa vabastamist palgatulumaksust. Seejuures tuleb silmas pidada, et RM 13.—töötasust mahaarvamisele ei kuulu, kuna seda on juba arvestatud palgatulumaksu tabelite koostamisel.

Võrreldes senise korraga on muudetud palgatulumaksu sissenõudmise tähtpäevi kergenduseks tööandjatele, kes maksavad töötasu enam kui ükskord kuus. Tööandja on kohustatud palgatulumaksu kogusumma, mis on kinni peetud kalendrikuu kestel, käitiskoha finantskassasse sisse maksma ühises summas hiljemalt 10. päeval pärast kalendrikuu möödumist, kui aga kinnipeetud palgatulumaks kuus ei ületa keskmiselt, RM 100.—, võib kogu maksu, mille tööandja on kinni pidanud kalendriveerandaasta kestel, sisse maksta hiljemalt 10. päeva pärast kalendriveerandaasta möödumist.

Juhime veel tööandjate tähelepanu sellele et nemad on kohustatud töövõtja asukoha maksuametile hiljemalt 13. jaanuaril saatma palgateate kindlaksmääratud vormi järgi ja ilma erilise nõudmiseta töövõtja kohta, kelle töötasu möödunud kalendriaastal tõusis üle RM 8000.—. See kohustus hakkab kehtima alles 1944. a. tasude kohta, mille üle palgateade tuleb anda 31. jaanuaril 1945. a. Palgateadete blanketid antakse tööandjatele sellekohase nõudmise peale tasuta välja maksuameti poolt.

Aknaruutude lõhkumine viis kohtulaua ette

Paide jaoskonnakohtus oli 5. juulil arutusel Elisabeth Kivilo süüdistus August Jussi vastu, kes oli hakkama saanud tähelpanuväärse ulakusega. Nimelt olevat Aug. Juss pildunud katki Elisabeth Kivilo maja aknad, kogusummas 21 aknaruutu. Kaebealuse tunnistuse järgi olevat ta lõhkunud ära ainult 12 aknaklaasi kolmel aknal. Nagu ta kõnelusest selgub, on ta teinud seda koos endavanuse Kalju Anton'iga. Kaebealune on veidi üle 14 a. vana. Esmalt ütleb ta olevat toetanud end kogemata seljaga vastu akent, mistõttu üks ruut purunenud. Seepeale loopinud nad kividega ka ülejäänud klaasid katki. Kohtuniku küsimusele, miks ta siis veel teisi klaase hakanud lõhkuma kui üks juba kogemata katki läinud, ei vasta kaebealune midagi, vaid puhkeb nutma, kahetsedes seega oma tegu.

Kohtuniku eestvõttel saavutavad pooled kokkuleppe, millega Martin Juss kohustub Elisabeth Kivilo Särevere v. Arukülas asuvale elamule kahe kuu jooksul, arvates kokkuleppe päevast, ette panema 21 lõhutud aknaklaasi.

Algavad Eesti karikavõistlused jalgpallis

Jalgpalli liiduklassi kevadringi lõppemisega algavad eeloleval pühapäeval Eesti karikavõistlused. Viis eelmatši peavad selgitama, kes pääsevad 16 parima hulka lisaks sinna juba arvatud 11-le meeskonnale.

Eelringi matšid toimuvad järgmiselt: Kohila Püsivus — HSK Järvakandi Keavas, HSK Turba — HSK Keila Tallinnas, Türi SR — Mõisaküla Tervis Türil, Tartu Kalev — Tartu SK Tartus ja Rakvere Kalev — Ambla SR Rakveres.

Tänavusil karikavõistlusil stardib üldse 31 meeskonda. Karikast kaitseb Tartu Politsei Spordiring,

ERÜ sai päästepaadi

Neljapäeva pärastlõunal toimus ühes Tallinna paaditööstuses esimese uue päästepaadi üleandmine ERÜ Päästeabile, mida vastu võtma oli ilmunud ERÜ pool vastav komisjon, kuhu kuulusid peajuhi abi J. Nyman, päästejaamade inspektor kapten V. Tiidus ja majanduskonna juhataja I. Peet.

Uus päästepaat on ehitatud tammepuust ja kõikidele päästetööde nõuetele vastavalt ja mahutab 25—35 inimest.

Piirikaitse pataljon andis vande

Jõhvis toimus ühe Eesti SS-piirikaitsepataljoni pidulik vannutamine. Vandetõotuse pataljonilt võttis vastu ühe armee komandeeriv kindral.

Eesti omavalitsuse esindajana oli kohal Viru maavanem H. Nirk. Pataljoni vannutamisega tunnistati uus üksus Eesti mehi võitlusküpseks.

Kristjan Palusalu

Kahekordne olümpiavõitja — kahekordne isa

Suurimaks olümpiaatleediks Tallinnas peetud pidustusil oli mitte ainult kehakogult, vaid ka võitude poolest Kristjan Palusalu, keda on ristitud ka Maailma-Kristjaniks. Palusalu pole siiski ainult olümpiamees ja kuldmedalite võitja, vaid temas näeme praegu ka tüüpilist maaesindajat—Pillapalu talu peremeest Järvamaal. Talu sai ta oma valdusse Berliini olümpiamängudel Eesti rahvale osutatud teenete eest.

Püüdsime Palusaluga vestelda olümpiasõitjaile korraldatud koosviibimisel. Sattusime aga endisele sõnaahtrale ja tagasihoidlikule Palusalule, keda selles mõttes on võrreldud kuulsa soomlase Paavo Nurmiga. Endastmõistetavalt pole Palusalu teadlikult võtnud eeskuju teistest kuulsustest, vaid on oomupäraselt säärane.

„Ma ei soovi, et minust praegu kirjutataks," lausub ta. „Minust on küllalt kirjutatud ja veel rohkem kõneldud. Praegusele ajale pole ma mingisugune kangelane, elan ainult vanast kuulsussärast."

Ja nagu vabanduseks seletab ta, et oma kroonilisekс muutunud käevigastuse tõttu, mida pole suutnud ravida ka parimad arstid, pole ta enam võimeline uuteks suurtegudeks. Vahetevahel minevat tal käsi kaenlaauku isegi võrdlemisi väikese pingutuse juures või käe üle pea sirutamisel.

„Vähemalt püüan siiski oma talus teha, mis saan. Ja ega talumehe mured ole väikesed. Olen aga püüdnud igasuguseid kohustusi täita korralikult, eeskätt aga normide täitmise alal. Ma olen väga hästi teadlik sellest, mida tagala peab andma sõjapanusena. Olen üks kord kommunistide käest pääsnud, teist korda ma nende küüsi ei taha sattuda."

Edasi kandub meie vestlus spordile eeskätt maadlusele kui Palusalu kuulsusrikkale spordialale. Küsime, millal ta loodab endale võrsuvat väärikaid äreletulijaid.

„Võib-olla on mul juba troonipärija olemas," lausub Palusalu saladuslikult.

Taipame: Palusalu on vahepeal saanud poja isaks. See on teataval määral uudiseks. Varem oli tal tütar Helle, kes nüüd on juba 5 a.

Poja nimeks on Jüri ja ta on 1 a. 3 kuud vana.

„Kunas ja kas üldse temast maadlejat sirgub, on iseküsimus," seletab Palusalu aga kohe. „Sellepärast võiks temast õigupoolest vaikida. Kui aga Eesti maadlusspordile tahetakse saada tugevaid mehi, siis tuleks minu arvates pöörata silmad eeskätt Läänemaa ja Saaremaa poole. Mulle tundub, et seal on kõige rohkem jäänud püsima eestlastele omast ürgjõulisust, võib-olla on seal kõige rohkem seda kõige sobivamat maadlejasmaterjali."

Tahtmatult meenub, et omal ajal tuli Eesti kaitseväkke kõige tugevamad ja kõige parema tervisega noored just neist maakondadest. Võib-olla on seal kõige rohkem edasi kandunud omaaegset Eesti viikinglaste verd. Näiteks on ka Palusalu ise Läänemaa mees, kuid sealt on pärit ka kogu Lurichite sugukond.

„Mina pole küll mingisugune sporditegelane," jatkab Palusalu, „kuid kui oleks minu teha, siis ma paneksin eeskätt Läänemaal ja Saaremaal tööle maadlusinstruktorite kaadri ja küllap siis aastate pärast võrsub sealt paremaid mehi kui mina."

Palusalu nendes sõnades tundub tõesti tõtt, ja kord üle minnes rahuaegadele, tuleks tõepoolest suunata suurt tähelepanu neisse maakondadesse.

Sellega meie vestlus õigupoolest lõpebki, sest on väga raske meelitada Palusalu laiemale vestlusele. Näeme temas ürgloomulist vaikivat eesti taluperemeest, kes oma rammuga on nagu juhuslikult sattunud maailma fookusesse, kuid kes on sellest nagu häiritud. Kuid muheius ta näol jääb püsima igas elukorras.

Abiprefektuurid prefektuurideks

Lähemail päevil on ilmumas Eesti Omavalitsuse juhi määrus seniste iseseisvate abiprefektuuride muutmiseks prefektuurideks. Vastavalt sellele tulevad prefektuurideks ümberkujundamisele senised Viljandi, Haapsalu, Paide ja Narva abiprefektuurid. Määrus jõustub tagasiulatavalt 1. juulist.

Kergejõustikuvõistlused Jänedal

Jäneda Järvapojad korraldavad pühapäeval kell 14.30 Jänedal rahvuslikud kergejõustikuvõistlused.

Populaar-tehnilise ajakirjale

TEHNIKA KUUKIRI

võetakse tellimisi vastu 1944. a. teise poolaasta peale meie lehe talituses Paides, Turg 10 kuni 15. augustini 1944. a. Kuni 1. aug. s. a. võetakse tellimisi vastu ainult senistelt tellijatelt tellimiskviitungi või saateaadressi ettenäitamisel, kuna 1.—15. aug. s. a. võetakse tellimisi vastu ka teistelt kuni määratud tellimiste arvu täissaamiseni. Tehnika Kuukiri maksab tellides RM 6.— poolaastas.

KIRJANDUS·KUNST·TEATER

Luuletuse olemus ja eesmärk

Värsid kui meie parimate igatsuste sümbolid

Õieti peaksime enne teadma, mis luuletused on, et võida üteida, mida nad tähendavad. Nad ei ole mõtted, vaid tõnuavaldused. Nad ei lähtu meeltest, vaid igatsusest.

Nad on naeratus, mida kunagi ei naerdud, või nutt, millele silmad olid liiga kaugel. Või hädaoht, mida ei mõistetud, või viil, mis ei valminud. Või mälestus ühest orust, unelmast või tornist kuskil lapsepõlves. Või armastus, mida ei saa kinkida kellegile, või mis on kaotatud, mida on lastud langeda mõnda hämarasse südamesse. Või usk, mis lööb kahtlema, või kahtlus, mis võtab pisut üleliia võimust, või võim, mis on täielik, kuid ei too elus siiski kuulsust ega rahu.

Luuletused sünnivad ainult nende inimeste juures, kes tavaliste konventsionaalsete tunnete kõrval ja taga omavad reetmatut varandust tunnetest, mis õndsalikus jõudeolekus kulgevad pidulikult ja võõralt läbi üksindaseimate tundide.

Järelikult on vaja kaht: omada kõigi muude päevade ja unelmate tunnete kõrval sügavamaid tundeid. Selliseid, mis ei ole käibel suures ringkäigus, vaid mis on säärased, nagu ei käiks nende tee mitte ekslikku, kurti südant kaudu, vaid kaunima päikese ümber...

Kas luuletustesse on kätketud selliseid tundeid?

Jah.

On nii siis inimene, kes neid kirjutab, luuletaja?

See küsimus ei lahendu nõnda lihtsalt. Ta on luuletaja, võib seda olla... Või aga: ta on üksnes noor.

Juhtub nimelt, et noored peenetundelised inimesed mõnda aega sarnlevad luuletajaile. Nad omavad reetmatut aaret tundeist, mis troonivad nende salajaimas ja pöörduvad harva palvete ja käskudega nende poole.

Ent noored inimesed on need tunded ainult seepärast välja lülitanud ja hoidnud argipäevast puutumatuina, kuna nad oma ebavaba elu välises kitsuses suudavad endast vaid vähe ära tarvitada. Need on lihtsalt hoiused, mitte küllusest, vaid võimatusest kulutada, nagu vangki kogub endale tarbetut raha. Kui need inimesed hiljem oma kasvatusest ja kitsusest, eelõue karmist vaikusest astuvad elu avaratesse saalidesse, piilavad nad end jäägitult, annavad endast vabanenud avara läbikäima tundes kõik, säästmata endas ainustki kullakangi tagavaraks, loobudes ühtlasi ka luuletajast endas, milline oligi vaid nende survealune, taltsutatud ja hämar noorus. Nüüdsest peale ei leidu ainustki naeratust, mida nad ei tarvitaks, ühtki nuttu, mida nad ei laseks voolata oma kannatustest. Igale ootavale kajale neis ärkab väljas üks hääl, ja nende õrnus ja viha, hea ning halb ammendatakse juhuste poolt nagu kaev väsimatute ämbrite poolt.—

Need võivad olla väga sügavad inimesed kui nende kaevud on sügavad. Nad elavad oma ajas põhjalikult. Ent põhjatu, läbitungimatu läheb neile kaotsi, see jääb teistele, neile vähestele, kelle parim ei väljendu shestides.

Iga tunne igatseb teatavas rüüs pidulikkuse järgi. Leida igale oma pihtimusele rüü, milles see sammub kauneimini, millises selle kuju ilmneb hinnalise puuviljana, mis sorub vaasi tahaplaanile, ja olla selles rüüs siiski varjatud ja peidetud, läbides tundmatuna juhmide tänavaid: see ongi luuletaja julge kunst.

Ants Laikmaa — Lääne neiu. Pastell.

Meie võime oma kaemust tõsta ja sellega koos enda tunnetusvõimet. Võime teha et meie ja eseme vahel, millest pilk taipamatult ja enneaegu väsinult mööda hõljub, ei oleks mingit kuristikku, puudutades ja kallistades kõike silmadega, võites selle mõtiskleva õrnusega isegi viletsaimate asjade poolehoidu; sellega mitte üksnes avastame kõigest, mis meid ümbritseb, parimaid võrdpilte meie rõõmudele ja muredele, andes maastikule, valgussädelusele või maabumisele kui sügavaimale õnnele, vaid: me teeme ka asjadele seda, mida nad nõuavad oma tummade häältega liigutavas abituses ja tasa: me lunastame nad.

Aeglases hingederännakus kulgevad muitsest ajast saadik luuletajate mõtted läbi asjade, ja igaüks viimastest on omanud juba tuhat tähendust ja kannatanud kaua vale sümbolite all. Ent kui püüame asjadele kannatlikult hõlmiaseks muutuda ja neid hämaralt paremini mõista, lähtudes nende olemasolust, siis leiame neile täpsemaid tähendusi ja piirame nende võimalusi — kuni viimaks kord keegi võib igat olemust lunastada selle esialgse mõttega, selle kaua kadunud hingega.

Et asjadele nõnda läheneda, selleks leidub peale usalduse nende vastu veel üks vahend: mitte loobuda enda muljeist ja mälestustest, vaid järgida nende üksindasi teid meeleidi ja uskudes, kuni need jõuavad väikestena kodunergu ja seisavad vennalikult lillede ning puude, mägede *ja losside kõrval.* Sest seal meie lapsepõlves on nad õiglased ja puhtad. Seal on meie võimete jõud ja tuum.

Seal on algus. Seal on too haljas üks, millega peame taas suutma alustada loendamist. Sinna peame oma kaugel teel tagasi jõudma, et muutuda täiuslikuks.

Kes tagasihoidmatu ja väsimatu rändurina pöördub teadlikult tagasi selle tuleviku juurde, selle kohta on ilmne, et ta saabus tulevikust ja et tema tee ringleb päikese ümber, mille hiilgus peaks meid pimestama. —

Mitte see, kes kõnnib kaugemaid teid, ei saavuta sihti... Ta kaotab end võõrsil ja sureb kuskil tolmus, laubaga kividel. Üksnes see, kes pöördub kaugetelt teedelt tagasi, vabastab oma jalad sandaalidest ja omab õhtueha valgel kümblust ning isteaset.

Tõesti: lapsepõlv on kunsti vastupilt. Ta on kuma sellest ilust, millest me unistame, et see kord saabub. Ta on meie südametele tõotuseks ja parandamiseks. Esimeste sammude juures on Jumal meie kõrval, ja Tema valvsad sõnad on enam kui nimed. Ta naeratab, ja me näeme asjade hinge, millise järele need igatsevad, — Ta vaikib, ja me tunneme igat lõime selle hõbedase vaikuse koes. Ja kui Ta kõneleb, kostab Tema hääl tuhande — ja tuhandekordselt nõlvadelt ja lõhedest.

Niisiis veel kord: näha asju, vaadata asjadele silma. Ja mõtiskleda, milleks igaüks neist oli meie lapsepõlves. Mõõta oma hirmu mingi kuulmatu hirmuga lapsepõlve päevilt ja jätta rõõmule aega, kosuda mingist vanast, õndsast tundest. Mitte armastada pimedust peale selle pimeduse, mis soojalt ümbritses me juuri. Õllistada igat igatsust tunde läbi, et see algul kuulus päriselt Jumalale... Siis ei peitu selles mingit hädaohtu, lasta endaga kõike sündida ja oodata milliseks teoks meie meelejulgus tahab kasvada sügavaks luuletuseks või avaraks eluks.

Rainer Maria Rilke

Volmaris tähistati läti laulupidude algust

Möödus 80 a. esimesest läti laulupeost

Äsja tähistasime 75 aasta möödumist meie esimesest üldlaulupeost. Samalaadilist juubelit, kuigi veidi kõrgema aastaarvuga, pidasid ka lõunanaabrid lätlased, pühitsedes käesoleval kuul 80 aasta täitumist oma laulupidude algusest.

Esimene läti laulupidu toimus 1864. a. Volmari lähedal Diklis sealse kirikuõpetaja Juris Neikensi (1826—1868) korraldusel. Huvitav on ära märkida, et ka Neikens andis välja nädalalehte „Teekaaslane", nagu „postipapa" Jannsengi, ja oli ühtlasi läti algupärase jutukirjanduse rajajaks. Dikli laulupeost võttis osa küll ainult kuus koori, mis aga ei vähendanud kogu ürituse äratavat mõju. Läti esimene üldlaulupidu toimus meie omast hiljem, a. 1873 Riias.

Dikli laulupeo mälestamiseks toimus pühapäeval Volmaris üleliivimaaline laulupidu, mille selle patroonina avas piirkonnakomissar Hansen. Tema järele võttis sõna Läti kutsekogude president A. Roja, meenutades Neikensi pioneeritööd. Eeskava muusikaline osa algas sagakooride esinemisega dirigent J. Dreimanise juhatusel. Kanti ette rida koorilaule nii läti klassikuilt Vitolsilt, Melngailiselt, Jurjansilt jt. kui ka nooremailt heliloojailt. Esimene osa lõppes Jurjansi kantaadiga „Isamaale", milles solistina esines ooperilauljatar H. Luse. Kava teist osa täitis Võnnu politseiorkester, kandes mauseas ette J. Kalninši „Läti rapsoodia". Kolmas osa sisaldas rea kauneid rahvalaule, mis oma tundeväärkuses moodustasid laulupeole hoogsa lõpu.

Laulupeo eel avati Volmaris ka suurem kunstinäitus, millest võtavad osa nimekamad läti kunstnikud.

Bulgaaria näidend Viini laval

Viini Kodanikkudeteatris kanti saksa laval esmakordselt ette üks bulgaaria näidend. Selleks oli ühe Bulgaaria esindusliikuma kirjaniku Jordan Jovkovi näidend „Borjana". 1937. a. surnud autor on selle lavateose, nagu ka oma teiste teoste enamiku, aine võtnud oma kodumaa patriarhaalsest külaelust, mille valguse- ja varjukülgedest näidendi komplitseerimatu sündmustik annab realistliku pildi. — Etenduse puhastulu läheb õhuterrori ohvrite heaks Sofias.

Uus teos Friedrich Schillerist

Nimekas saksa kirjanik Wilhelm von Scholz avaldab oma lähemal ajal täituvaks 70. sünnipäevaks uudisteose „Tormine noorus", mis pakub suurepärase kirjelduse Schilleri noorusajast.

60 miljoni raamatut rindele

Vaatamata sõjakoormale ei ole Saksamaal kultuurielu kahanenud. Küll on vähendatud raamatute tootmist eraisikute tarbeks, kuid sõdurite varustamine kirjandusega püsib endiselt kõrgel tasemel. Tänavu kevadel saadeti rindele rohkem kui 60 miljoni raamatut, mis läksid mitmesugustesse rindelõikudesse. Käesoleval juhul oli tegemist n n. „rinderaamatuga", mis sisaldab valimiku saksa kirjanikkude parimatest teostest.

Ametlikke teateid

Eesti K.-p Rendisekindlustusasutis.

TEADAANNE

rendisekindlustuse uute osamaksude kohta.

1). Nagu juba teatatud kehtivad alates 1. juulist 1944 uued osamaksud rendisekindlustuses
2). Uued osamaksud on:

a). Nädalaosamaksud

klass		nädalatöötasu	osamaks
I		kuni 6 rmk.	0,10 rmk.
II	enam kui 6	12 rmk.	0,35 rmk.
III	enam kui 12	„ 18 „	0,60 „
IV	„ „ 18	„ 24 „	0,80 „
V	„ „ 24	„ 30 „	1.10 „
VI	„ „ 30	„ 36 „	1,30 „
VII	„ „ 36	„ 48 „	1,70 „
VIII	„ „ 48	„ 60 „	2,20 „
IX	„ „ 60	„ 84 „	2,50 „
X	„ „ 84	„ 108 „	3,80 „
XI	„ „ 108	„ 144 „	5,00 „
XII	„ „ 144	„	8,00 „

b) Kuuosamaksud

klass		Kuutöötasu	osamaks
A (I)		kuni 26 rmk.	0,50 rmk.
B (II)	enam kui 26 rmk.	52 rmk.	1,60 rmk.
C (III)	„ „ 52 „	78 „	2,60 „
D (IV)	„ „ 76 „	104 „	3,60 „
E (V)	„ „ 104 „	130 „	4,80 „
F (VI)	„ „ 130 „	156 „	5,70 „
G (VII)	„ „ 156 „	208 „	7,40 „
H (VIII)	„ „ 208 „	260 „	9,60 „
J (IX)	„ „ 260 „	364 „	12,60 „
K (X)	„ „ 364 „	468 „	16,60 „
L (XI)	„ „ 468 „	624 „	22,80 „
M (XII)	„ „ 624 „		35,00 „

c) Osamaksud maatööliste eest.

Maatööliste jaoks (väljaarvatud kõik põllumajanduslikud teenijad, nagu inspektorid, valitsejad, metsateenijad, raamatupidajad) on kehtivad kindlad osamaksud:

	kuu jne. viisi töötasu maksmisel	nädala- jne. viisi töötasu maksmisel
Meesseost maatööliste jaoks 18 kuni 65 a. vanuseni	2.60 rmk. (klass C.)	0.6o rmk. (kl. III)
alla 18 ja üle 65 a. vanuste meessoost maatööliste kui ka kõigi naissoost maatööliste jaoks, kaasa arvatud depotantide (moonakate) abielunaised	1.60 rmk. (klass B)	0.35 rmk. (kl. II)

3) Post lõpetab seniste osamaksumarkide müügi laupäeval, 8. juulil 1944 a. tööaja lõpul Alates esmaspäevast, 10. juulist 1944 on müügil ainult uued osamaksumargid, milliseid tuleb siis ka kasutada möödunud aja eest.

4). Post vahetab seni kehtinud terveid, kasutamatajäänud marke ümber uue väljaande markide vastu kuni 30. sept. 1944.

5). Asjassepuutuvaid teateid annab Rendisekindlustusasutis, Tallinn, Tõnismägi 5, telef. 413-90, ning kõikides suuremates linnades asuvad väljaandmispunktid.

E. K.-p. Rendisekindlustusasutise kom. juhataja.

Õhukaitse küsimusi

Kümme käsku elanikele

Kaitseehitiste hädapäraseks sisseseadmiseks

1. Vajadus

Varjendid, kaevikud, kindlustatud keldrid jms. varjupaiku inimeste kaitseks pommide, mürskude ja nende kildude ning õhusurve toime vastu nimetatakse ühesõnaga kaitseehitisteks.

Igal majal peab majaelanike kaitseks olema kaitseehitis, mis asetseb majas või selle lähemas ümbruses, võimalikult mitte kaugemal kui 100 m. Kaitseehitist võib sisse seada ühiselt mitmele lähestikku asetsevale majale.

2. Kes peab ehitama kaitseehitise majaelanikele

Hädapäraste kaitseehitste sisseseadmisel (keldervarjendite kindlustamisel ja sisustamisel, kaevikute kaevamisel ja kindlustamisel, müürilläbimurdude tegemisel) peavad kõik isikud, kelle kaitseks need ehitised on määratud ühistööga ja ühise kaasabiga (sobivate ruumide või maa-alade loovutamisega, ehitusmaterjalide, tööriistade või sisustusesemete tasuta kasutada andmisega või tasuta tööga või rahaliste kulude kandmisega) kaasa aitama.

3. Kust saada nõu ja juhatust kaitseehitiste sisseseadmiseks

Ehituslist nõuannet kaitseehitiste sisseseadmiseks teostavad ehitusnõuande punktid kohaliku omavalitsuse või Eesti Õhukaitseliidu Kohtkonna juures, samuti ka õhukaitse jaoskondade juures tegutsevad auametilised ehitusnõunandjad.

On soovitav ja isegi hädavajalik kaitseehitise sisseseadmise töid teostada asjatundliku juhatuse ja järelvalve all. Selliseks asjatundjaks võib olla õhukaitse ametnik, Eesti Õhukaitseliidu kaastööline, majas elunev arhitekt, insener, tehnik, ehitustööline või tehniliselt kogenud majaelanik.

4. Sobiv asend ja suurus

Kaitseehitiste sisseseadmiseks kasutada reeglina vaid tulekindlast materjalist massiivselt ehitatud hooneid. Puitehitustest, kui vähegi võimalik, loobuda, sest seal on esijoones tuleoht väga suur.

Varjendid hoonetes seatakse sisse põhimõtteliselt keldrikorral, valides selleks hoone keskel asetsevad ruumid väheste aknaavadega ja ohustamata väljapääsu võimalustega. Varjendiks ei sobi ruumid, kus on ülesseatud katlad või jõumasinad või kus hoitakse tulekardetavaid aineid, samuti otseselt nende kõrval asetsevad ruumid.

Ruumid esimesel korral on varjendiks vähesobivad ja neid valida selleks vaid erijuhtumeil, valides võimalikult keskmised kojad.

Järgneb

Kaugel kodumaast surnud armast venda

ANTS NIINEST

sünd. 15. sept. 1923. a.

surn. juunis 1944. a.

mälestavad valusas leinas õde, vend, rindel viibiv vend, õde perekonnaga ja teadmatuses viibiv õde.

Naisametnik vajab MÖBLEERITUD TUBA, kööki ei kasuta. Teatada S.Aia 5 ehk telefon 24.

Soovin osta JALGRATAST, binoklit (prisma), fotoaparaadi 6×9 ja täiesti korras viiulit. Kirjad: Vastse-Roosa p.ag., Koidu t. Võrumaa, Ploom.

Palun lahkeid kodanikke, kes tunnevad REUMAST (jooksvast) tursunud jalgade ja käte liigete kodust ravi, teatada aadressil: A. Kunila, Eivere sõjainvaliidide kodu, Paide.

Talupidaja, linnast mitte kaugel, vajab TEENIJAT. Lähemaid teateid saab elt. Töölevõtmine toimub tööameti kaudu.

Vahetada 6-lambiline raadio naisterahva JALGRATTA vastu. Teateid saab Pärnu t. 27. J. Allorgilt.

2. juulil kadus väike, must KASSIPOEG Paides, Pärnu tn. 32 maja hoovist. Leidjat palutakse kass tagasi tuua Tõnnupi töötuppa, Pärnu tn. 32.

Oppetöö JÄRVA-JAANI KODUMAJANDUSKOOLIS algab oktoobrikuu lõpul. Kooli astuda soovijail esitada sooviavaldus koos algkooli lõputunnistusega koolijuhataja nimele. Internaati võetakse õpilasi piiratud arvul.

Koolijuhataja.